

SEETHA NEELAKANTAN

MANTRA i NJENO ZNAČENJE

Theosophy in Australia
Prosinac, 1972.

Riječ mantra dolazi od sanskrtskog korijena, odnosno slogova riječi "man", što znači misliti, i "tra" što znači osloboditi se. Ta riječ ustvari znači osloboditi se od svih ograničenja putem mentalnog procesa. Nauka o mantrama kaže da je svemir u kojem živimo sastavljen od čistih vibracija raznih frekvencija ili energija. Sve što postoji u univerzumu u čvrstom, tekućem ili plinovitom stanju je rezultat međusobnog djelovanja raznih energija i svijesti. Tu činjenicu je potvrdila i egzaktna nauka, ali samo što se tiče ovog fizičkog, odnosno materijalnog svijeta. Dobro je poznata činjenica da su atomi svih fizičkih supstanci samo skup električne energije nazvani elektroni, protoni i neutroni. Rečeno je da kada bi se sakupili svi atomi u čovjekovom tijelu i eliminirao prazan prostor među njima, tada ne bi ostalo ništa drugo do jedne sitne mrlje koju bi se moglo zapaziti tek pod povećalom, a sve ostalo su čiste vibracije.

Hindu kozmologija tvrdi da kada se poremeti uravnoteženo stanje Para-Brahmana – Vrhovnog Principa – da tada od Jednog nastaju Dvoje i da je to početak manifestacije. Prva ili prvobitna vibracija završava u valovitom gibanju u oceanu Prakriti ili Temeljne Materije. Daljnje vibracije nastaju iz te prve vibracije i zajedno stvaraju novi univerzum koji nije ništa drugo do skup vibracija.

Sveta riječ Pranava ili AUM, je približna vrijednost, "kad se pretvori u zvuk", te prvobitne kozmičke vibracije u trenutku kad se pusti uravnotežena energija Prakriti na slobodu. "Na početku bijaše Riječ" se odnosi na to pretvaranje prvih vibracija u prostoru u zvuk. Daljnje gibanje ili vibriranje nastaje od te prve vibracije i završava u stvaranju svemira sa njegovih sedam planova. Kada slijedimo taj princip širenja vibracija, vidimo da smo svi samo rezultat tog prvobitnog zvuka ili mantre, a u nama je sakrivena sila ili vibracija Velike potencije koja se tek mora otkriti.

Svaki fenomen u svemiru, svaki objekt ili jedinica ima iza sebe vibraciju određene frekvencije. Još ispravnije rečeno: sve što postoji je samo kristalizacija ili rezultat vibracija posebnih frekvencija. Pravi ili

prirodni naziv svake manifestirane jedinice ili stvari bio bi onaj naziv koji se dobije kad se vibracije pretvore u zvuk. Pravi univerzalni jezik je sastavljen od svih takvih prirodnih naziva udruženih zajedno. To što mi smatramo prirodnim zvukovima, samo su zvukovi nastali vanjskim stimulansom. Pravi naziv ili zvuk jednog predmeta se razlikuje od vibracija koje on stvara nakon što je došao u postojanje, ali svaki put kad izgovorimo taj naziv, tada nastane jedan aspekt tog prvobitnog zvuka. Ako bi naše uši bile u skladu sa najfinijim vibracijama, onda bismo mogli osjetiti pravu vibraciju iza, recimo, jednog živog stabla, i ta vibracija pretvorena u zvuk bi bila jedini pravi naziv tog stabla. Budući da sve vibracije potječu od jedne kozmičke vibracije, kao što sve arhetipske forme dolaze od jedne prvotne Arhetipske Forme, tako svi životi dolaze od Jednog Života.

Prvobitni zvuk, koji ima približnu vrijednost AUM-a, je također temelj svim mantrama. To je prvobitna mantra koja se pojavila u momentu stvaranja, kad je došlo do diferencijacije između "Ja" i "ne-ja". Prema nauci o mantrama, taj se prvobitni zvuk nalazi u potencijalnom stanju u temeljnoj čakri u čovjeku. Tvrdi se da 52 zvuka, isto kao i 52 slova koja sastavljaju sanskrtski alfabet, potječu od tog jednog zvuka. I stoga što svi jezici imaju te zvukove, to se može zaključiti da su svi jezici došli od Jednog. Nauka o mantrama također objavljuje da ovaj jedan zvuk koji se nalazi u temeljnoj čakri u čovjeku prolazi kroz tri stanja suptilnih i manje suptilnih aspekata i najzad se pojavljuje kao fizički zvuk iz glasovne žice čovjeka, točnije iz ljudskoga glasa.

Zanimljivo je razmatrati ideju da dijete izražava svetu riječ "AUM" kad prvi put pokušava izraziti neki zvuk, a to i jest prvi zvuk koji dijete želi izgovoriti. Ta činjenica dovodi do toga da se čovjek pita da li je to brbljanje djeteta koje se čuje kao "hum hum" jednako vrijedno kao "AUM"? Sve dok je u fizičkom tijelu prisutan život, čuje se i Pranava. Samo je pravi Yogi onaj koji čuje u sebi tu riječ. "Glas Tišine" je u samom čovjeku.

Što je mantra?

Mantra je kombinacija slova, odnosno zvukova ili vibracija pomoću kojih se može doći do određenog rezultata. Proces manifestacije mantrre je isti kao proces Kozmičke Idealizacije, kada se Princip Mudrosti formulira kao misao, tada se iz Svijesti Jednog pojavi skica budućeg univerzuma. Budući da sve mantrre potječu iz prvobitnog zvuka, to se one nalaze iza svih mantri Kozmičke Idealizacije. Mantra je stoga snaga u obliku ideje, ogrnuta u zvuk, a izražena govorom.

Mantra, koju pjeva početnik, je samo čujan zvuk koji ne izaziva neko posebno misaono kretanje. Ali postepenim vježbanjem i ponavljanjem, čovjek može ne samo doći u vezu sa snagom koja je iza mantrre, već i da stvara ili prikazuje izvjesne snage pomoću izrečenog zvuka. Drugim riječima, kad pjevamo mantru, onda i mi stvaramo kao što stvara Logos, samo na vrlo ograničen način. Energija ili sila koja je iza mantrre je dio one energije koja je prirodjena Apsolutnome kao Maya i koja dolazi u manifestaciju kao Purusha i Prakriti (Univerzalni Duh i Temeljna Materija). Vidovnjak koji gleda nekog tko pjeva mantrre vidi tu osobu kao masu sjajne energije. Budući da sve mantrre potječu od Jednog Zvuka, to su sve individualne vibracije iza mantrre međusobno usko povezane i zato je svaki živi oblik jedna mantra. Kad vibracija, koja je iza bilo koje forme, prestane držati zajedno čestice koje predstavljaju tu formu, onda se taj oblik dezintegrira ili raspadne. To je smrt, ali sila kao energija iza te forme se samo povlači privremeno, ona nije mrtva.

I iza manifestacija svake svijesti su također vibracije koje potječu od jedne Vibracije, pa se vježbom mantrre može postići stanje jedinstva sa Jednom Vrhovnom Sviješću. To je Mantra-Yoga.

Kako se grade mantrre?

Na početku izgleda da je gradnja mantri laka stvar, jer treba samo poredati alfabet na jedan poseban način i naznačiti kako da se mantra točno izgovara. No, u stvarnoj praksi, to nije ni najmanje lako ostvariti, jer onaj tko sastavlja mantrre mora biti sposoban razlikovati i najsuptilnije kvalitete različitih zvukova, te vidjeti njihovo djelovanje na svim planovima, uključujući i djelovanja prijenosa od različitih pjevača. Dakle, mantrre mogu sastavljati samo Adepti ili Mudraci za koje je i najsuptilniji plan našeg sunčevog sistema pristupačan kao otvorena knjiga.

Snage koje se dovode u vezu sa nekom posebnom mantrom imaju svoj korijen na najvišem planu našeg sunčevog sistema. Njihov se učinak stoga osjeća na svim planovima sunčevih sfera, pa tako i do fizičkog.

Nauka o mantrama navodi, do najtanjih detalja, preliminarne zadatke koji su potrebni za uspješno vježbanje mantri i kad se može dobiti njihova puna moć. Ti zadaci su: pročišćavanje tijela, govora i misli. Čistoća tijela mora biti vanjska – što se dosta lako postiže – i unutarnja čistoća, koja zahtijeva striktnu disciplinu kao što je bezmasna hrana, apstinencija od alkohola i duhana. Ta disciplina uključuje još i izbjegavanje rajasične hrane koja povećava senzualnost. Čistoća govora i misli se ne mogu postići prije nego li se je tek dovoljno napredovalo na Stazi. Zato se možda nikad neće moći doživjeti puna snaga mantrre.

To također znači da sve vježbe, bez barem minimuma tih kvalifikacija dovodi individuu do štetnih posljedica, kao što se često zapazilo u obožavanju Shakti, za koje se također zahtijeva rigoroznu disciplinu i čistoću. Dakle, osim ako mantra koju "yogi" daje pojedincima nije razmjerno bezazlena, može izazivati ozbiljne posljedice osobi koja ju pjeva ili izgovara.

Mantre su klasificirane prema broju slogova. Jednosložne mantre se zovu Bija ili Sjemenske mantre. Te se smatraju temeljnim.

Druga vrsta mantri sa dva ili više slogova uključuju naučne kombinacije izvjesnih zvukova.

Treća grupa sadrži sve one mantre koje su kombinacija od više riječi. Te se koriste kao molitve i izražavaju neke vrlo duboke istine. Oni koji meditiraju o njima ne otkrivaju te istine. Vede se smatraju kao zbirke takvih mantri. Gayatri mantra je jedna od takvih.

Mantre se dijele također na muške, ženske i neutralne. Gayatri je ženska mantra, mada je upućena Sunčevom Logosu, te ona, u svojoj funkciji, izražava Shakti aspekt.

Mantra se može smatrati kao dobra i loša. Loša u smislu da se mogu probuditi negativni utjecaji. Završetak mantre pokazuje da li je ona dobra ili loša. Takve su mantre također sastavljene od tvrdih suglasnika upletenih sa kratkim samoglasnicima i vrlo ih je teško pjevati.

Mantre se također dijele prema rezultatima koji slijede. Ima onih koje djeluju više na snagu volje i vjeru pjevača, negoli na zvučni efekt. Onda ima onih koje mijenjaju okolne vibracije i privlače više sile iz finijih područja – sile koje se mijenjaju sa elementalnih do anđeoskih carstva, pa i više. Taj tip mantra se upotrebljava da rastjera zle utjecaje, da stjera duhove, da se stvori vatra, kiša i traži suradnja anđela. Tu se upotreba mantre temelji na pretpostavki, da između zvukova i bića postoji jedna neobjašnjiva veza, pa ako se čovjek može pomoću mantre dovesti u sklad s njima, onda može dozvati dolje utjecaje bića koja postoje na suptilnijim planovima. Tvrdi se da postoje 67.108,563 mantri samo na sanskrtskom jeziku u raznim kombinacijama od svojih 52 slova.

Razmatrajući neke specifične mantre, "AUM" je suština svih mantri. To je sjemenska mantra koja ne pripada ni jednoj školi mišljenja. Ona simbolizira Beskonačnog, pa je van dohvata riječi i

definicija. Ona je također povezana sa simbolom koji predstavlja oslobođenje na Stazi. Mundaka-Upanišada opisuje "OM" kao luk, a ja ili ličnost kao strijelu koja se izoštrila meditacijom, Brahmana ciljem, i povući luk sa jednom šiljastom točkom koja nije ispunjena ničim drugim kao Brahmanom, jednim Jedinim.

To je kombinacija triju slova A-U-M. Mnoga tumačenja koja izražavaju duboke istine dana su u vezi simbola iza tih triju slova:

- **Trojstvo energija – Stvaralačka, Održavajuća i Obnavljajuća,**
- **Tri aspekta Jednog: Brahma, Vishnu i Shiva,**
- **Kozmička Akcija, Kozmički Intelekt i Kozmička Svijest,**
- **Aktivnost, Mudrost, Volja,**
- **Rajas, Sattva i Tamas,**

* **Budnost (Jagrat) ili subjektivna svijest vanjskog svijeta,**

* **San (Svapna) ili svjesnost unutarnjeg svijeta i**

* **Besani san (Sushupti) ili svjesnost nediferenciranog.**

Mundaka-Upanišad govori o toj riječi kao simbolu Brahmana, prošlog, sadašnjeg i budućeg, i o Nemanifestiranom Apsolutnom. Ona se također dovodi u vezu sa simbolom Božanskog Univerzuma koji predstavlja beskrajnu moć, bezgranični prostor, vječni život i beskonačno biće.

Rečeno je da nijedna mantra koja ne započinje sa Branavom (AUM) nije potpuno uspješna. No, sve mantre ne započinju sa AUM. One koje započinju tom svetom riječi se smatraju snažnijim, jer Pranava ubrzava sile. Ima 170 načina da se to izrazi, a svaki donosi drugi učinak. Najobičniji izgovori su: produžiti otvoreni zvuk, utjecati na okolni svijet, a potpuno produženi zujajući zvuk upliva na povećanje unutra. Kada se zapjeva sveta riječ, na početku meditacije, ona pomaže da se tijela usklade, magnetizira svaku česticu i privlači blagotvorne sile. Kad se zapjeva na završetku meditacije, ona pomaže da se širi u svijet sve što se tu može dati.

Swami T., Subba Row govori o AUM kao o slogu jednog dijela riječi koja će se u cijelosti otkriti čovječanstvu tek na kraju ovog ciklusa.

Druga jedna snažna mantra je Gayatari koja je i molitva i mantra od dubokog značenja. Doslovno i po svom unutarnjem značenju ona predstavlja masu sjajne energije. Ta mantra je integralni dio rituala svakog Brahmana. Obzirom da Gayatari povezuje čovjeka sa univerzumom kao i sa realnošću koja je iza njih dvoje, ona je od velike potencije. Ako se pravilno intonira, sa razumijevanjem njenog značaja, ona može poslužiti u svrhu da se razvije ljudska svijest do najviše stepenice. Kad se Gayatri pjeva na vrlo jednostavan način, čovjek može privući k sebi Pranu od sunca.

OM MANI PADMA HUM je druga jedna vrlo značajna mantra koju upotrebljavaju Budisti.

Mani znači dragulj, a odnosi se na čisti um. No češće taj simbol označava Vajra ili dijamantno žezlo koje je simbol transcendentalnih kvaliteta Budizma, najme, najviše duhovne moći, sjajnog nerazorivog prosvjetiteljstva, Jedne Svijesti.

Padma znači lotus i simbolizira vrhovnu Mudrost.

Rečeno je da se tih šest svetih slogova dovodi u vezu sa šest oblasti postojanja. Svaki slog nosi u sebi moć predanosti Avalokitešvari ili Maitreyi Buddha. Zato pjevanje ili izgovaranje te mantrre stvara prijenos ostvarenja Njegove milosrdne moći. Rečeno je, kad se ta mantra recitira iskreno i punim razumijevanjem njene moći i značaja, ona otvara vrata ka oslobođenju. Šurangama-Sutra govori o toj mantri, kao o transcendentalnom zvuku Avalokitešvare, prigušenom žamoru morske plime koja se stišava i donosi oslobođenje i mir svim živim bićima i osjećaj vječnosti onima koji traže Nirvanu. Ta mantra je na usnama svakog Budiste Sjeverne Mahayana škole, kao što je OM NAMO NARAYANAYA i OM NAMAĦ ŠIVAYA na usnama svakog predanog Hindusa.

Na kraju, nekoliko riječi o izgovaranju i upotrebi mantri: Učinak i snaga koja se stvori prilikom pjevanja mantrre ovisi od stava individue, njegovog znanja i od njegove spremnosti za shvaćanje. Samo ponavljanje bez poznavanja značenja mantrre i bez shvaćanja svijesti koju ta posebna mantra manifestira, nema vrijednosti. Stvoriti se može neka posebna atmosfera, ali mantra, kao potencijalna snaga spava. Da bi se postigao željeni učinak, ona se mora pravilno intonirati na pravi način kako zvučno, tako i ritmički. To je naročito važno za one mantrre koje ovise od zvuka da bi bile učinkovite.

Mantrre se ne smiju izgovarati ili pjevati u bilo koje vrijeme i na bilo kojem mjestu. Osobe koje ne reagiraju na njih na višim razinama često reagiraju na nižim, a to pojačava sve slabosti koje one možda imaju. I AUM, tako se tvrdi, se ne smije pjevati slučajno i na svakom mjestu. Kada mantra nije spremna da se izgovara, onda čak samo pjevanje svete riječi može izazvati glavobolju. Zato je u stara vremena Guru upućivao ljude kako da pjevaju mantrre.

Vježbanje mantri, da bi se doživjelo stanje Yoge, je Mantra-Yoga. Prvo se započinje sa glasnim pjevanjem, pa se zatim prelazi na učinkovitiju razinu tihog ponavljanja. Onda dolazi mentalno ponavljanje koje ne preokreće riječi u umu, već je mentalno svjestan zvuka. Zatim slijedi dozivanje u pamćenje smisao svake riječi zajedno sa zvukom. Kad cijela ideja preuzme mjesto pojedinih slogova, riječi se pomaknu u pozadinu. Slijedeći korak jest da se uzdigne iznad uma i dodirne svijest iza, kad "ja" iščezne. Cijeli proces u Yogi nije mehanička tehnika i jedino ako je nečiji životni put također usklađen sa mantrom, onda se može doći do rezultata. U tim višim vidovima, Mantra-Yoga se stapa sa Maha-Yogom.

Studirati Mantrre je vrlo zanimljivo jer one stvaraju put k mnogim oblastima iznad fizičkog. To je okultni, kao i naučan pristup i jedan od puteva ka Vrhovnom. Ali samo čovjekovom čistom srcu i umu to može značiti pravi put.

Netko tko je opterećen svojim "ja" i "ti", amaterski pristupa mantrama u sebične svrhe ili bez imalo shvaćanja njihovog pravog

značenja, te on tako može postati "napušteni brodolomnik", kako to kaže H.P.B.

o O o

Uredio: K.B.